

INKOMENSONDERSTEUNING 2015-2018

‘Ondersteuning op maat’



Auteur: Serge Deceuninck

Afdeling: Team Maatschappelijke Ontwikkeling & Participatie

Versienummer: 1.0

Datum: 2 oktober 2014

Corsanummer: T14.14785

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Huidig beleid inkomensondersteuning	4
2.1	Het huidige aanbod van instrumenten voor inkomensondersteuning	4
2.1.1	Jeugd Sportfonds (inkomensgrens: 130%)	5
2.1.2	Jeugd Cultuurfonds (inkomensgrens: 130%)	5
2.1.3	Fonds Inkomensondersteuning Lansingerland (inkomensgrens: 110%)	5
2.1.4	Rotterdampas (inkomensgrens: 120%)	5
2.1.5	Langdurigheidstoeslag (inkomensgrens: 100%)	6
2.1.6	Collectieve zorgverzekering (inkomensgrens: 110%)	6
2.1.7	Individuele bijzondere bijstand (inkomensgrens: 115%)	6
2.1.8	Regeling voor chronisch zieken, gehandicapten en ouderen (inkomensgrens: 110%)	7
2.2	Begroting en verwachte uitgaven in 2014	7
2.3	Terugblik op het inkomensondersteuningsbeleid in 2014	8
2.3.1	Algemeen gebruik	8
2.3.2	Accentverschuiving naar kinderen	8
3	Inkomensondersteuning vanaf 2015	9
3.1	Beleidsuitgangspunten	9
3.1.1	We bieden inkomensondersteuning op maat	9
3.1.2	We handhaven de door de raad ingezette accentverschuiving naar kinderen	9
3.1.3	We zetten de extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding en schuldpreventie in voor inkomensondersteuning	9
3.1.4	Het beleid voldoet aan de gewijzigde wetgeving	9
3.1.5	We dringen de armoedeval zo veel mogelijk terug	10
3.1.6	We houden de uitvoeringskosten zo laag mogelijk	10
3.1.7	We blijven binnen budget	10
3.2	Opzet inkomensondersteuning	10
3.3	Doelgroep 1: inwoners met een laag inkomen	11
3.3.1	Individuele inkomensstoeslag (inkomensgrens: 100%)	11
3.3.2	Rotterdampas (inkomensgrens: 120%)	11
3.3.3	Gemeentelijke kwijtscheldingen (inkomensgrens: 100%)	11
3.4	Doelgroep 2: Kinderen tot 18 jaar van ouders met een laag inkomen	12
3.4.1	Jeugd Sportfonds (inkomensgrens: 130%)	12
3.4.2	Jeugd Cultuurfonds (inkomensgrens: 130%)	12
3.4.3	Stichting Leergeld (inkomensgrens: 110%)	12
3.5	Doelgroep 3: Inwoners met een laag inkomen die kosten maken door bijzondere omstandigheden	13
3.5.1	Collectieve zorgverzekering (inkomensgrens: 110%, 130% voor het uitgebreide pakket)	13
3.5.2	Individuele bijzondere bijstand (inkomensgrens: 115%)	14
3.5.3	Individuele studietoelage	16
3.6	Wijzigingen ten opzichte van 2014	16
3.6.1	De vergoedingen uit het Fonds Inkomensondersteuning voor volwassenen komen te vervallen	16
3.6.2	De vergoeding voor werkweken en excursies van kinderen uit het Fonds Inkomensondersteuning komt te vervallen.	17
4	Financiën	17
4.1	Begroting 2015	17
4.2	Extra inzet op armoedebestrijding en schuldpreventie	18
5	Verdere aanpak	19
6	Bijlagen	20

1 Inleiding

De gemeenteraad heeft in november 2013 de nota Inkomensondersteuningsbeleid 2014 vastgesteld. Die nota verschoof het accent van ons inkomensondersteuningsbeleid naar de maatschappelijke participatie van kinderen. Deze verschuiving was het gevolg van de wens van zowel de landelijke als de lokale politiek om bij het inkomensondersteuningsbeleid meer aandacht te geven aan de positie van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.

In deze nota Inkomensondersteuning 2015-2018 blikken we terug op de Nota Inkomensondersteuningsbeleid 2014 en kijken we naar welke instrumenten voor inkomensondersteuning we in 2015 en verder willen aanbieden. We doen dit om drie redenen:

- We moeten voor 2015 en verder nieuw inkomensondersteuningsbeleid maken. De nota Inkomensondersteuningsbeleid 2014 gaat alleen over het jaar 2014.
- We moeten ons inkomensondersteuningsbeleid aanpassen aan nieuwe wetgeving. De invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 beperkt onze mogelijkheden tot inkomensondersteuning. In de Participatiewet bestaat namelijk niet langer de mogelijkheid om categoriale bijzondere bijstand¹ te verstrekken.²
- We willen bekijken of de accentverschuiving in 2014 effect heeft. Deze accentverschuiving heeft namelijk gevolgen voor de keuzes die we maken in ons aanbod van instrumenten voor inkomensondersteuning.

Het is goed om aan het begin van deze nota vast te stellen dat de in deze nota besproken gemeentelijke regelingen niet de enige inkomensondersteuning vormen voor onze inwoners. Inwoners met een laag inkomen kunnen immers ook een beroep doen op landelijke regelingen zoals zorg- en huurtoeslag, alleenstaande oudertoeslag en kinderopvangtoeslag. Deze regelingen kunnen oplopen tot enkele honderden euro's per maand. In hun gesprekken met inwoners met een laag inkomen wijzen onze medewerkers op deze regelingen.

Het in deze nota voorgestelde inkomensondersteuningsbeleid loopt van 2015 tot en met 2018. Uiteraard monitoren we het beleid gedurende deze periode. Indien deze monitoring aanleiding geeft om het beleid aan te passen, dan kan de nota op de betreffende onderdelen worden aangepast.

Leeswijzer

Deze nota start met een terugblik op het inkomensondersteuningsbeleid in 2014. Vervolgens wordt het voorgestelde inkomensondersteuningsbeleid vanaf 2015 besproken, inclusief de wijzigingen ten opzichte van 2014. Daarna volgt een overzicht van de financiële consequenties van de voorstellen uit deze nota. Het laatste hoofdstuk bespreekt de verdere aanpak als gevolg van de keuzes in deze nota.

Voor een goed begrip van de diverse instrumenten voor inkomensondersteuning is het van belang om vooraf de term inkomensgrens toe te lichten.

Per instrument hanteren we een inkomensgrens. Inwoners met een inkomen onder deze grens kunnen aanspraak maken op de regeling. Dat inkomen kan bestaan uit een (bijstands)uitkering en/of inkomsten uit arbeid, vermeerderd met eventuele toepasselijke heffingskortingen.

¹ Categoriale bijzondere bijstand is een vaste tegemoetkoming in de extra kosten die bepaalde doelgroepen doorgaans hebben. Wanneer iemand binnen de doelgroep valt komt deze persoon in aanmerking voor de bijzondere bijstand, ongeacht of hij de kosten daadwerkelijk en tot die hoogte maakt. Onze regeling voor chronisch zieken en gehandicapten is hier een voorbeeld van.

² De enige uitzondering hierop is de collectieve zorgverzekering. Deze mogen we nog wel aanbieden in 2015.

De grens wordt uitgedrukt in een percentage van de bijstandsnorm die van toepassing is op de aanvrager. Hierbij is het niet van belang of de aanvrager daadwerkelijk bijstand ontvangt. Het gaat er enkel om welke bijstandsnorm de aanvrager op basis van zijn persoonlijke en woonsituatie zou ontvangen.

In het onderstaande schema staan de meest voorkomende inkomensgrenzen met het bijbehorende bedrag.³ Het betreffen nettobedragen per maand.

	Alleenstaande	Gehuwden
100%	€ 951,65	€ 1.359,49
110%	€ 1.046,82	€ 1.495,44
115%	€ 1.094,40	€ 1.563,41
120%	€ 1.141,98	€ 1.631,39
130%	€ 1.237,15	€ 1.767,34

Bij dit schema moet worden opgemerkt dat de bijstandsnormen per 2015 veranderen door de invoering van de Participatiewet. In de Participatiewet bestaat er geen aparte bijstandsnorm voor alleenstaande ouders meer, zoals nu in de Wet werk en bijstand nog wel het geval is. Per 2015 ontvangen alleenstaande ouders de bijstandsnorm die geldt voor alleenstaanden. Zij ontvangen vanaf 2015 dus minder bijstand. Ze worden hiervoor gecompenseerd door een toeslag van de Belastingdienst, de zogenaamde alleenstaande ouderkop.

Het Rijk voert met de Participatiewet daarnaast de kostendelersnorm in. Door deze norm is de hoogte van de bijstandsnorm mede afhankelijk van de eventuele medebewoners van de aanvrager. Wanneer iemand met meerdere volwassenen op hetzelfde adres woont kan dit betekenen dat de bijstandsnorm lager wordt. Daardoor wordt uiteraard ook de inkomensgrens lager.

Wanneer de kostendelersnorm niet van toepassing is, dan zijn de bedragen uit het bovenstaande schema echter ook in 2015, bij benadering, van toepassing. Dit is het geval wanneer iemand bijvoorbeeld alleen of met alleen een partner en/of minderjarige kinderen woont.

De hoogte van de inkomensgrens verschilt per instrument. Voor sommige instrumenten zijn we gehouden aan wettelijke (maximum)grenzen, zoals bij onze categoriale regeling voor chronisch zieken en gehandicapten. Voor dit instrument ligt de maximale inkomensgrens bijvoorbeeld wettelijk vast op 110%.⁴ Voor andere instrumenten, zoals de Rotterdampas bepaalt de organisatie die het instrument beschikbaar stelt de hoogte van de inkomensgrens.

2 Huidig beleid inkomensondersteuning

Dit hoofdstuk bespreekt het inkomensondersteuningsbeleid dat de raad heeft vastgesteld in de nota Inkomensondersteuningsbeleid 2014. Eerst wordt het huidige aanbod van inkomensondersteuning besproken, daarna volgt een overzicht van de begrote en werkelijke uitgaven in 2014.

2.1 Het huidige aanbod van instrumenten voor inkomensondersteuning

Lansingerland zet in 2014 een aantal instrumenten voor inkomensondersteuning in. Hieronder volgt een bespreking van deze instrumenten, met een korte analyse over het gebruik in 2014.

³ Dit schema is gebaseerd op de bedragen zoals die per 1 juli 2014 gelden in de Wet werk en bijstand. Deze bedragen worden halfjaarlijks opnieuw geïndexeerd door het Rijk. De bedragen gaan ervan uit dat de aanvrager ouder is dan 21 en zelfstandig een eigen woning bewoont.

⁴ Vanaf 2015 laat het Rijk deze maximale grenzen los. We mogen dan dus zelf de hoogte van de grenzen bepalen.

2.1.1 *Jeugd Sportfonds (inkomensgrens: 130%)*

Het Jeugd Sportfonds (JSF) vergoedt de sportdeelname van kinderen van ouders met een laag inkomen. Hieronder vallen de contributie en de benodigde materialen. Het JSF wordt uitgevoerd door Sportservice Zuid-Holland. De maximale vergoeding bedraagt € 235,- per kind per jaar.

We zijn in 2014 gestart met het JSF. Voor 2014 hebben we Sportservice Zuid-Holland een bedrag beschikbaar gesteld van € 30.000,-. Met dit bedrag kunnen minstens 115 kinderen kosteloos sporten. Tot en met september 2014 hebben 64 kinderen gebruik gemaakt van het JSF. Doorgerekend over heel 2014 zou dit 85 kinderen betekenen. Volgens Sportservice Zuid-Holland is het gebruikelijk dat het eerste jaar relatief weinig gebruik wordt gemaakt van het JSF. Het instrument moet immers eerst bekendheid krijgen onder onze inwoners. Daarnaast moesten er intermediairs worden geworven voor de uitvoering van het Fonds.

2.1.2 *Jeugd Cultuurfonds (inkomensgrens: 130%)*

Het Jeugd Cultuurfonds (JCF) vergoedt de cultuurdeelname van kinderen van ouders met een laag inkomen. Hieronder vallen de contributie en de benodigde materialen. Het fonds wordt uitgevoerd door Sportservice Zuid-Holland. De maximale vergoeding bedraagt € 450,- per kind per jaar.

Ook met het JCF zijn we in 2014 gestart. Voor 2014 hebben we Sportservice Zuid-Holland een bedrag beschikbaar gesteld van € 20.000,-. Met dit bedrag kunnen minstens 41 kinderen kosteloos cultuur beoefenen. Tot en met september 2014 hebben acht kinderen gebruik gemaakt van het JCF. Doorgerekend over heel 2014 zou dit elf kinderen betekenen. Ook hierbij geldt dat het instrument eerst bekendheid moet krijgen, voordat het optimaal gebruikt kan worden. Daarnaast is ook het JCF voor de uitvoering mede afhankelijk van de beschikbare intermediairs.

2.1.3 *Fonds Inkomensondersteuning Lansingerland (inkomensgrens: 110%)*

Via het Fonds Inkomensondersteuning Lansingerland (FIL) kunnen inwoners met een laag inkomen een jaarlijkse bijdrage van € 100,- krijgen voor maatschappelijke participatie en € 350,- voor indirecte schoolkosten van kinderen tot 18 jaar. De maximale vergoeding per gezinslid voor beide regelingen samen bedraagt € 350,- per jaar. We vergoeden de kosten op declaratiebasis.

Het FIL is een vorm van categoriale bijzondere bijstand. In 2015 mogen we het FIL dus niet meer in de huidige vorm uitvoeren. Zoals gezegd beperkt de Participatiewet onze mogelijkheden voor het verstrekken van categoriale bijzondere bijstand.

Met het oog op de door de gemeenteraad doorgevoerde accentverschuiving naar kinderen is het goed om hier op te merken dat de toegekende aanvragen voor het FIL in 2014 voor ongeveer 75% ten gunste van kinderen komen. De overige 25% is toegekend voor maatschappelijke participatie van volwassenen.

2.1.4 *Rotterdampas (inkomensgrens: 120%)*

De Rotterdampas biedt gratis entree en korting op diverse culturele, ontspannende of anderszins leuke uitjes. Iedereen kan een Rotterdampas aanschaffen voor € 60,-. Wij bieden inwoners met een laag inkomen een gereduceerd tarief van € 5,- voor een pas. Ouders met een laag inkomen die de pas voor € 5,- hebben aangeschaft, kunnen kosteloos een pas aanvragen voor hun kinderen.

Wij betalen € 47,50 per pas aan de organisatie van de Rotterdampas. Voor elke verkochte pas ontvangen wij daartegenover leges ter hoogte van de door de inwoner betaalde aanschafprijs. Afhankelijk van of het gereduceerde tarief van toepassing is, ontvangen we per pas dus € 5,- of € 60,- aan leges.⁵

⁵ De door de gemeente te betalen bijdrage van € 47,50 is exclusief BTW. De betaalde leges zijn inclusief BTW van 21%.

Per saldo dragen we als gemeente financieel bij aan de Rotterdampas. Dit komt doordat de pas in meerderheid wordt aangeschaft tegen het gereduceerde tarief.

De Rotterdampas is in 2014 erg goed gebruikt. Tot en met 30 september 2014 hebben in totaal 2013 inwoners van Lansingerland een Rotterdampas aangeschaft. De organisatie van de Rotterdampas verwacht dat we over heel 2014 uitkomen op 2037 passen. Dit is een toename van bijna vierhonderd passen ten opzichte van vorig jaar. In 2013 hebben 1644 inwoners van onze gemeente een pas aangeschaft. In 2012 waren dit er 1510. Het gaat hier overigens om alle passen, dus zowel de passen die tegen het reguliere tarief zijn aangeschaft, als de passen waarvoor het gereduceerde tarief gold.

In 2014 betalen we naar verwachting een bijdrage van € 27,59 per pas. Hiermee blijven we ruim onder het gemiddelde van de overige deelnemende gemeenten van € 34,36 per pas.

2.1.5 Langdurigheidstoeslag (inkomensgrens: 100%)

De langdurigheidstoeslag is een jaarlijkse eenmalige bijdrage voor inwoners die gedurende drie jaar onafgebroken een inkomen op (of onder) bijstandsniveau hadden. Dit instrument is Rijksbeleid. Als gemeente mogen we nadere regels stellen over onder andere de hoogte van de toeslag. In 2014 bedraagt deze toeslag per jaar € 360,- voor een alleenstaande, € 460,- voor een alleenstaande ouder en € 510,- voor gehuwden.

Het Rijk schrapt dit instrument in de Participatiewet. In plaats daarvan introduceert zij de individuele inkomenstoeslag. Paragraaf 3.3.1 beschrijft dit nieuwe instrument.

2.1.6 Collectieve zorgverzekering (inkomensgrens: 110%)

Inwoners met een laag inkomen die veel medische kosten (denken te) maken, kunnen in 2014 gebruik maken van de collectieve zorgverzekering. Hierbij krijgen zij een eenmalige bijdrage van € 75,- in de premie, maandelijks korting op de premie en een uitgebreide dekking met extra vergoedingen. Eventuele kinderen beneden de 18 jaar worden gratis meeverzekerd. Door deze regeling kunnen mensen met een laag inkomen toch een vergoeding krijgen van hun ziektekosten.

In 2014 introduceerden we naast het standaardpakket met uitgebreide dekking en vergoedingen ook een tweede pakket met beperktere vergoedingen maar met een lagere premie. Inwoners kregen hierdoor keuzevrijheid in de mate van dekking en de bijbehorende kosten. De gemeenteraad besloot eind 2013 tot het introduceren van dit nieuwe pakket, op advies van de CAR WWB.

In augustus 2014 maakten 225 inwoners gebruik van de collectieve zorgverzekering, waaronder 143 volwassenen en 82 kinderen.

2.1.7 Individuele bijzondere bijstand (inkomensgrens: 115%)

Inwoners met een laag inkomen die worden geconfronteerd met bijzondere noodzakelijke kosten, kunnen een beroep doen op de bijzondere bijstand. Het verschil met de categoriale bijzondere bijstand is dat er bij de individuele bijzondere bijstand daadwerkelijk sprake moet zijn van gemaakte kosten.

In bijlage 1 staat ter illustratie een overzicht van de kostensoorten waar we in 2013 individuele bijzondere bijstand voor hebben verstrekt. Dit overzicht bevat echter ook een aantal vormen van bijzondere bijstand die niet onder de individuele bijzondere bijstand vallen, maar bijvoorbeeld onder de categoriale bijzondere bijstand. Ook de eenmalige premiebijdrage voor de collectieve zorgverzekering is opgenomen in dit overzicht. Daarom is het bedrag van de totale uitgaven in dat overzicht niet te vergelijken met de prognose voor de individuele bijzondere bijstand in 2014.

In bijlage 2 staat eveneens ter illustratie een analyse van de verdeling van de totale in 2013 toegekende individuele bijzondere bijstand over het aantal ontvangers. Deze beide overzichten voor 2014 zijn nog niet beschikbaar, omdat het jaar 2014 nog loopt.

2.1.8 Regeling voor chronisch zieken, gehandicapten en ouderen (inkomensgrens: 110%)

Met deze regeling geven we jaarlijks op aanvraag € 150,- aan inwoners met een laag inkomen waarvan we aannemen dat ze extra zorgkosten maken. Hiervoor moet een inwoner behoren tot een of meerdere door ons vastgestelde doelgroepen. Voorbeelden van deze doelgroepen zijn inwoners met een gehandicaptenparkeerkaart en inwoners die langer dan één jaar thuiszorg ontvangen.

Dit instrument is een vorm van categoriale bijzondere bijstand. In 2015 mogen we ook dit instrument dus niet meer in de huidige vorm uitvoeren.

2.2 Begroting en verwachte uitgaven in 2014

Deze paragraaf bespreekt de financiële stand van zaken van ons huidige inkomensondersteuningsbeleid. Het onderstaande schema toont de begrote en verwachte uitgaven over 2014. Bij de verwachte uitgaven extrapoleren we de cijfers die we op dit moment weten naar het einde van 2014.

Instrument	Begroting 2014	Prognose 2014	Saldo
Jeugd Sportfonds	€ 30.000,-	€ 30.000,-	+/- € 0,-
Jeugd Cultuurfonds	€ 20.000,-	€ 20.000,-	+/- € 0,-
Fonds Inkomensondersteuning	€ 49.675,-	€ 40.000,-	+/- € 9.675,-
Rotterdampas	€ 48.406	€ 56.143,-	-/- € 7.737,-
Langdurigheidstoelage	€ 89.375,-	€ 59.000,-	+/- € 30.375,-
Collectieve zorgverzekering	€ 50.000,-	€ 40.000,-	+/- € 10.000,-
Individuele bijzondere bijstand	€ 282.500,-	€ 365.000,-	-/- € 82.500,-
Regeling chronisch zieken, gehandicapten en ouderen	€ 10.000,-	€ 11.000,-	-/- € 1.000,-
Totaal	€ 579.956,-	€ 621.143,-	-/- € 41.187,-

Uit het bovenstaande overzicht volgt dat we voor 2014 een tekort van zo'n € 41.000,- op het totale inkomensondersteuningsbeleid verwachten. Dit tekort wordt bijna geheel veroorzaakt door de individuele bijzondere bijstand, hier geven we in 2014 ruimschoots meer aan uit dan dat we hebben begroot. Mensen doen steeds meer een beroep op de individuele bijzondere bijstand. Dit wordt kennelijk voor een groeiende groep inwoners noodzakelijk. Daarnaast verwachten we in de laatste maanden van 2014 extra kosten voor de individuele bijzondere bijstand. We hebben als gemeente nog voor 2014 namelijk een extra taakstelling gekregen voor het huisvesten van asielzoekers, in verband met de huidige situatie in het Midden-Oosten. Asielzoekers maken gebruik van de individuele bijzondere bijstand voor woninginrichting op het moment dat zij een woning toegewezen krijgen in Lansingerland.

Bij het overzicht horen moeten daarnaast de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Het bedrag dat in 2014 niet is gebruikt voor het JSF en het JCF blijft in 2015 beschikbaar voor de beide fondsen. Daardoor kunnen er in 2015 meer kinderen dan de begrote 115 + 41 dankzij deze instrumenten sport of cultuur beoefenen.
- De prognose van de uitgaven voor de Rotterdampas over heel 2014 is gebaseerd op de prognose van de organisatie van de Rotterdampas. De totale kosten voor de Rotterdampas in 2014 bedragen naar verwachting € 96.757,-. De totale legesopbrengsten zijn naar verwachting € 40.564,-. De gemeentelijke bijdrage komt daarmee naar verwachting op € 56.143,-.
- € 15.000,- voor de langdurigheidstoelage en € 22.500,- voor de collectieve zorgverzekering zijn gedekt uit de extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding.

- De resterende € 42.500,- aan extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding zetten we in om het verwachte tekort van ruim € 41.000,- op het totale inkomensondersteuningsbeleid op te vangen.

2.3 Terugblik op het inkomensondersteuningsbeleid in 2014

In deze paragraaf kijken we naar het gebruik van ons inkomensondersteuningsbeleid. Meer specifiek bekijken we de accentverschuiving naar kinderen. Dit vormt input voor ons inkomensondersteuningsbeleid in 2015 en verder.

2.3.1 Algemeen gebruik

In het algemeen kunnen we constateren dat de instrumenten voor inkomensondersteuning die we in 2014 aanbieden voorzien in een behoefte van onze inwoners met een laag inkomen. Zij hebben in 2014 namelijk veel gebruik gemaakt van de diverse instrumenten. Dit blijkt uit zowel de gebruikscijfers van de diverse instrumenten als uit de verwachte overschrijding op het budget.

De grootste oorzaak van deze overschrijding komt zoals gezegd door de uitgaven voor de individuele bijzondere bijstand. Dit was ook in 2013 het geval. Gezien het groeiende aantal inwoners met een bijstandsuitkering, is de verwachting dat het beroep op de individuele bijzondere bijstand ook de komende tijd niet af zal nemen.

Tegelijkertijd zijn onze mogelijkheden om te sturen op deze uitgaven beperkt. Voor veel kostensoorten, zoals bijvoorbeeld bewindvoering, geldt dat we deze op grond van de wet en jurisprudentie moeten vergoeden, indien iemand aan de overige voorwaarden voldoet.

We zien daarnaast ook een overschrijding op het budget van de Rotterdampas. Dit is te verklaren door de grote groei van het aantal verstrekte passen. De overige instrumenten blijven in 2014 naar verwachting (ruim) binnen budget of gaan hier zeer beperkt overheen. De onderbesteding compenseert deels de overschrijding op de individuele bijzondere bijstand.

2.3.2 Accentverschuiving naar kinderen

Een aantal van onze instrumenten richt zich specifiek (ten dele) op kinderen van ouders met een laag inkomen. Dit zijn het JSF, JCF en ten dele het FIL en de Rotterdampas. We kunnen constateren dat deze instrumenten over het algemeen goed hebben bijgedragen aan de participatie van kinderen, zowel op school als in hun vrije tijd.

Uit de gebruikscijfers van het JSF en JCF blijkt dat het gebruik van de regelingen achter blijft bij de verwachting. Sportservice Zuid-Holland geeft aan dat dit gebruikelijk is in een opstartjaar. Met dat gegeven in het achterhoofd zijn we tevreden met het gebruik van de regelingen in 2014. Uiteraard hopen we wel dat het aantal kinderen dat via deze instrumenten in 2015 sport of cultuur beoefent substantieel toeneemt ten opzichte van 2014.

Het FIL sluit in 2014 aan bij de accentverschuiving naar kinderen. Het instrument wordt in 2014 goed gebruikt door ouders met een laag inkomen ten behoeve van hun kinderen. De verstrekkingen vanuit het FIL in 2014 zijn voor 75% ten behoeve van kinderen, met name de secundaire schoolkosten.

Met betrekking tot de Rotterdampas hebben we nog geen actuele cijfers over waar de pas voor is gebruikt in 2014. Het is echter waarschijnlijk dat veel kinderen van ouders met een laag inkomen dankzij de pas ook in 2014 door leuke uitjes konden participeren in de maatschappij. De cijfers over 2013 lieten namelijk zien dat onze inwoners de pas veel gebruiken voor ontspannen uitjes naar bijvoorbeeld het zwembad, de dierentuin of een speeltuin. Dit zijn uitjes waar met name kinderen veel plezier aan beleven. Wij gaan ervan uit dat het gebruik in 2014 eenzelfde beeld laat zien.

3 *Inkomensondersteuning vanaf 2015*

Dit hoofdstuk bespreekt hoe we inkomensondersteuning in 2015 en verder willen vormgeven. Allereerst worden een aantal beleidsuitgangspunten voor het inkomensondersteuningsbeleid geformuleerd. Vervolgens wordt de nieuwe opzet besproken. Daarna volgt een beschrijving van de instrumenten die we in 2015 en verder gaan inzetten. Tot slot worden de wijzigingen ten opzichte van 2014 belicht.

Ons algemene uitgangspunt vanaf 2015 is dat we meer inkomensondersteuning bieden op basis van maatwerk en minder op basis van categoriale regelingen. Dit is mede het gevolg van het wegvallen van de mogelijkheid tot het verstrekken van categoriale bijzondere bijstand.

3.1 **Beleidsuitgangspunten**

Bij het opstellen van het inkomensondersteuningsbeleid hanteren we de volgende beleidsuitgangspunten:

1. We bieden inkomensondersteuning op maat;
2. We handhaven de door de raad ingezette accentverschuiving naar kinderen;
3. We zetten de extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding en schuldpreventie in voor inkomensondersteuning;
4. We voldoen aan de gewijzigde wetgeving;
5. We dringen de armoedeval zo veel mogelijk terug;
6. We houden de uitvoeringskosten zo laag mogelijk;
7. We blijven binnen budget.

3.1.1 *We bieden inkomensondersteuning op maat*

We passen zo veel mogelijk maatwerk toe bij het inzetten van inkomensondersteuning. Zo zorgen we ervoor dat onze inwoners de inkomensondersteuning ontvangen die ze daadwerkelijk nodig hebben. Op die manier zetten we het beschikbare budget het meest effectief in voor onze inwoners met een laag inkomen.

3.1.2 *We handhaven de door de raad ingezette accentverschuiving naar kinderen*

We vinden het nog steeds belangrijk dat kinderen van inwoners met een laag inkomen mee kunnen doen in de maatschappij. Juist voor een kinderrijke gemeente als Lansingerland is dit beleidsuitgangspunt van belang.

3.1.3 *We zetten de extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding en schuldpreventie in voor inkomensondersteuning*

Het Rijk heeft vanaf 2014 structureel extra middelen vrijgemaakt voor armoedebestrijding en schuldpreventie. Vanaf 2015 bedragen deze middelen € 100.000,-. De gemeenteraad heeft in november 2013 bij amendement bepaald dat deze middelen moeten worden ingezet voor inkomensondersteuning.

Van dit bedrag heeft de raad voor 2014 € 22.500,- bestemd voor de uitbreiding van de collectieve zorgverzekering met een extra pakket met lagere premie en € 15.000,- voor de langdurigheidstoeslag. We nemen deze inzet van de middelen op in de instrumenten voor 2015.

3.1.4 *Het beleid voldoet aan de gewijzigde wetgeving*

Met de invoering van de Participatiewet schrappt het Rijk de mogelijkheid tot het verstrekken van categoriale bijzondere bijstand. In plaats daarvan moeten we bij onze bijstandsverlening veel meer gaan toetsen op individuele gronden. De instrumenten die we in 2015 en verder willen inzetten moeten hieraan voldoen.

3.1.5 *We dringen de armoedeval⁶ zo veel mogelijk terug*

We vinden dat werk moet lonen. Iemand die vanuit een (bijstands)uitkering aan het werk gaat, moet hier financieel op vooruit gaan. Om dit te bereiken dringen we de armoedeval zoveel mogelijk terug in ons inkomensondersteuningsbeleid.

We doen dit door de inkomensgrenzen van onze instrumenten te spreiden van 100% tot 130%. Door deze spreiding voorkomen we dat een inwoner door het passeren van één inkomensgrens gelijk het recht op veel, zo niet alle regelingen verliest. In plaats daarvan stijgt het totale besteedbare inkomen van deze persoon juist door het vinden van een baan.

Bij het bepalen van de hoogte van de inkomensgrenzen per instrument gaan we uit van de bestaande inkomensgrens. Hierdoor behouden inwoners met een laag inkomen bij ongewijzigde omstandigheden het recht op een instrument dat we zowel in 2014 als in 2015 inzetten.

In bijlage 3 staat een overzicht van de verschillende inkomensgrenzen per instrument. In dit overzicht is de spreiding van inkomensgrenzen goed te zien.

3.1.6 *We houden de uitvoeringskosten zo laag mogelijk*

Door de uitvoeringskosten zo laag mogelijk te houden, zetten we het beschikbare budget efficiënt in. Zo stellen we immers een groter deel van het budget daadwerkelijk beschikbaar voor onze inwoners. Geld dat we besteden aan uitvoeringskosten komt immers niet ten goede van onze inwoners zelf.

We houden de uitvoeringskosten zo laag mogelijk door enerzijds regelingen eenvoudig te maken en anderzijds door de uitvoering van enkele instrumenten uit te besteden. Dat laatste doen we nu bijvoorbeeld al met het JSF en het JCF. Deze regelingen laten we zoals gezegd uitvoeren door Sportservice Zuid-Holland.

3.1.7 *We blijven binnen budget*

Zoals gezegd verwachten we voor 2014 een tekort van zo'n € 41.000,- op het totale budget voor inkomensondersteuning. Voor 2015 streven we ernaar binnen het gestelde budget te blijven.

3.2 **Opzet inkomensondersteuning**

In ons inkomensondersteuningsbeleid 2015-2018 verdelen we onze instrumenten over drie doelgroepen:

- Doelgroep 1: Inwoners met een laag inkomen;
- Doelgroep 2: Kinderen van ouders met een laag inkomen;
- Doelgroep 3: Inwoners met een laag inkomen die kosten maken door bijzondere omstandigheden.

Deze opzet sluit aan bij de eerder geformuleerde beleidsuitgangspunten. Met de opzet bieden we namelijk inkomensondersteuning op maat. We kijken vanaf 2015 namelijk meer dan nu naar wat iemand daadwerkelijk nodig heeft en niet zelf kan betalen. Ook komt de accentverschuiving naar kinderen terug in doelgroep 2. Met de opzet voldoen we daarnaast aan de gewijzigde wetgeving.

Hieronder volgt per doelgroep een bespreking van de instrumenten die we voor inwoners uit die doelgroep kunnen inzetten. Wanneer het een instrument betreft dat we in 2014 ook al inzetten, dan wordt voor de uitleg van het instrument naar de betreffende paragraaf in hoofdstuk 2 van deze nota verwezen. Een inwoner kan overigens onder meerdere doelgroepen vallen. De oorzaak van de vraag om inkomensondersteuning bepaalt dan echter welk(e) instrument(en) wij in kunnen zetten. In bijlage 4 staat een schematische weergave van alle instrumenten met de bijbehorende doelgroep.

⁶ De armoedeval is het verschijnsel dat mensen die vanuit een bijstandsuitkering gaan werken netto minder geld overhouden. Door het hogere inkomen uit arbeid verliezen ze dan namelijk het recht op gemeentelijke en landelijke inkomensondersteuning.

Een aantal instrumenten starten we vooruitlopend op deze nota al op voor 2015, omdat hierover eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden. Daarnaast is het met het oog op zorgvuldig bestuur van belang om onze inwoners tijdig te informeren over deze instrumenten. Per 2016 kan eventueel worden besloten om de instrumenten niet in te zetten.

3.3 Doelgroep 1: inwoners met een laag inkomen

Doelgroep 1 bestaat uit alle inwoners van Lansingerland met een laag inkomen. Wat precies moet worden verstaan onder een laag inkomen wordt zoals gezegd bepaald per instrument.

3.3.1 *Individuele inkomensvoet (inkomensgrens: 100%)*⁷

In de Participatiewet vervalt de langdurigheidstoelage. In de plaats daarvan komt een individuele inkomensvoet. Dit is een voet die een inwoner kan krijgen wanneer deze langdurig een laag inkomen heeft zonder uitzicht op inkomensverbetering.

De individuele inkomensvoet is een wettelijke regeling die we als gemeente moeten uitvoeren. We hebben wel beleidsvrijheid bij het vaststellen van:

- De hoogte van de voet;
- De invulling van het begrip 'langdurig' (de zogenaamde referentieperiode);
- De invulling van het begrip 'laag inkomen'.

In onderdeel 7.1 van de Verordening Sociaal Domein hebben we bepaald dat een inwoner een voet kan krijgen wanneer deze gedurende een onafgebroken periode van minimaal drie jaar een inkomen heeft van maximaal 100% van de toepasselijke bijstandsnorm. De voet bedraagt in 2015 eenmalig € 368,- voor een alleenstaande, € 471,- voor een alleenstaande ouder en € 526,- voor gehuwden.

In onderdeel 7.1 van de Beleidsregels Sociaal Domein bepalen we daarnaast dat de referentieperiode van een inwoner opnieuw begint wanneer de uitkering van deze persoon tijdelijk wordt verlaagd op grond van onderdeel 7.3 (Afstemming) van de Verordening Sociaal Domein. Deze persoon heeft dan door eigen toedoen geen uitzicht op inkomensverbetering. De uitkering wordt dan namelijk verlaagd wegens het niet nakomen van de re-integratieverplichting. Als de inwoners deze verplichting zou zijn nagekomen, dan had hij immers een grotere kans op werk en dus inkomensverbetering gehad.

3.3.2 *Rotterdam pas (inkomensgrens: 120%)*

Zie paragraaf 2.1.4 voor een beschrijving van het instrument.

We kiezen ervoor om de Rotterdam pas ook in 2015 aan te bieden. De Rotterdam pas is namelijk een goed instrument voor inkomensondersteuning. Uit de cijfers blijkt dat de Rotterdam pas ook in 2014 weer goed is gebruikt door onze inwoners. Daarnaast sluit het instrument aan bij onze beleidsuitgangspunten. Het instrument voldoet namelijk aan de gewijzigde wetgeving, biedt kinderen leuke uitjes en heeft lage uitvoeringskosten.

3.3.3 *Gemeentelijke kwijtscheldingen (inkomensgrens: 100%)*

Inwoners met een inkomen tot 100% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen kwijtschelding krijgen van een aantal gemeentelijke heffingen. Zij hoeven deze heffing dan niet te betalen. Dit geldt voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de OZB. Het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) voert deze regeling voor ons uit. Daardoor zijn de uitvoeringskosten beperkt.

De kwijtschelding voor de rioolheffing bedraagt € 219,72 per jaar. Voor de afvalstoffenheffing bedraagt de kwijtschelding € 309,- voor een eenpersoonshuishouden en € 386,16 voor een

⁷ De invulling van dit instrument is regionaal afgestemd met alle gemeenten in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal.

meerpersoonshuishouden. De hoogte van de kwijtschelding van de OZB hangt af van de WOZ-waarde.⁸ Onze inwoners worden bij hun aanslag geïnformeerd over de mogelijkheid van de kwijtschelding.

In 2014 boden we de mogelijkheid van een kwijtschelding ook al, maar was dit nog geen onderdeel van het totale inkomensondersteuningsbeleid. We kiezen er nu voor om dit instrument wel op te nemen in het inkomensondersteuningsbeleid omdat de kwijtschelding net als de overige instrumenten beoogt om mensen met een laag inkomen financieel te ondersteunen.

3.4 Doelgroep 2: Kinderen tot 18 jaar van ouders met een laag inkomen

Doelgroep 2 bestaat uit kinderen tot 18 jaar van ouders met een laag inkomen. Ook hier hangt het van het instrument af wat moet worden verstaan onder 'laag inkomen'.

3.4.1 *Jeugd Sportfonds (inkomensgrens: 130%)*

Zie paragraaf 2.1.1 voor een beschrijving van het instrument.

In 2015 laten we wederom kinderen van ouders met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm sporten door middel van het JSF. Voor 2015 verwachten wij een groter gebruik van het Fonds. Het Fonds heeft in de loop van 2014 bekendheid gekregen. Ook zijn er gedurende het jaar steeds meer intermediairs geworven. Dit blijkt onder andere uit het gebruik over de tweede helft van 2014, wat substantieel hoger ligt dan het gebruik over de eerste helft van 2014.

3.4.2 *Jeugd Cultuurfonds (inkomensgrens: 130%)*

Zie paragraaf 2.1.2 voor een beschrijving van het instrument.

We kiezen er ook voor om het JCF te continueren in 2015. Alhoewel het aantal gebruikers in 2014 achterblijft bij de verwachting, vinden wij het goed dat kinderen in plaats van sport ook kunnen kiezen voor het beoefenen van een culturele activiteit.

We monitoren het gebruik van het JCF in 2015 wel nauwgezet. Wanneer blijkt dat ook in 2015 naar verwachting niet het hele budget van het instrument wordt benut, kunnen we overwegen om een deel van dit budget over te hevelen naar het JSF. Zo kunnen we dan meer kinderen de mogelijkheid bieden om te sporten.

3.4.3 *Stichting Leergeld (inkomensgrens: 110%)*

Zoals in paragraaf 2.1.3 is gezegd mogen we (in)directe schoolkosten en de kosten van maatschappelijke participatie van kinderen per 1 januari 2015 niet meer via het Fonds Inkomensondersteuning vergoeden. Gezien de wens van de gemeenteraad om kinderen van inwoners met een laag inkomen te ondersteunen, is het goed om hier een nieuw instrument voor te introduceren.

Op diverse plaatsen in het land, waaronder Zoetermeer, is Stichting Leergeld actief. Deze stichting ontvangt een financiële bijdrage van de gemeente waarvoor ze actief zijn. Met dit geld vergoedt de stichting, via een tegoedpas of tegoedbonnen, de primaire schoolkosten van kinderen van inwoners met een laag inkomen. Denk hierbij aan boeken en andere schoolmaterialen, fietsen, laptops en kleding voor schoolgym.

Stichting Leergeld maakt afspraken met leveranciers over korting op deze producten. Ook maakt de stichting gebruik van Ecoware in Zoetermeer. Dit is een bedrijf dat fietsen en computers opknaapt en verkoopt voor maatschappelijke doeleinden. De prijzen van deze producten zijn relatief laag, doordat Ecoware gebruik maakt van stages en werkervaringsplaatsen.

⁸ De bedragen in deze alinea zijn de bedragen zoals die gelden in 2014.

Vanaf 2015 vergoeden we de noodzakelijke schoolkosten van kinderen van ouders met een laag inkomen via Stichting Leergeld Zoetermeer. De methode van Stichting Leergeld is financieel voordelig. Door hun aanpak houden ze de uitvoeringslasten en kosten van producten laag. Daarnaast voldoet deze manier van vergoeden aan de Participatiewet. Vergoeding door Stichting Leergeld is namelijk geen categoriale bijzondere bijstand.

Stichting Leergeld Zoetermeer heeft aangegeven bereid te zijn om hun dienstverlening ook aan kinderen uit Lansingerland aan te bieden. We stellen voor 2015 een bedrag van € 40.000,- beschikbaar aan Stichting Leergeld. Deze middelen worden alleen gebruikt voor kinderen uit Lansingerland. Stichting Leergeld Zoetermeer verzorgt de uitvoering, waaronder het werven van intermediairs en het maken van afspraken met winkels en leveranciers. Hiervoor betalen we per kind € 22,50 aan uitvoeringskosten aan Stichting Leergeld.

We gaan ervan uit dat we in 2015 ongeveer 175 kinderen bereiken met dit instrument. Dit aantal baseren we op het gebruik van het FIL voor vergoedingen voor minderjarige kinderen. Na aftrek van de uitvoeringskosten betekent dat dat we gemiddeld ruim € 200,- per kind⁹ beschikbaar stellen aan Stichting Leergeld.

Alternatieven voor het aansluiten bij Stichting Leergeld Zoetermeer zijn:

- Zelf een lokale Stichting Leergeld (of een vergelijkbare organisatie) oprichten. Dit vraagt veel geld en inzet en moet binnen een beperkte tijd worden gerealiseerd. Daarnaast is niet duidelijk welke meerwaarde dit biedt ten opzichte van het aansluiten bij Stichting Leergeld Zoetermeer.
- De vergoeding voor kinderen tot 18 jaar laten vervallen. Dit past niet bij het door de raad uitgesproken uitgangspunt en evenmin binnen de huidige beleidskeuzes van Lansingerland.

3.5 Doelgroep 3: Inwoners met een laag inkomen die kosten maken door bijzondere omstandigheden

Doelgroep 3 bestaat uit inwoners die kosten hebben als gevolg van bijzondere omstandigheden. Dit kunnen medische kosten of overige kosten zijn.

3.5.1 Collectieve zorgverzekering (inkomensgrens: 110%, 130% voor het uitgebreide pakket)

Zie paragraaf 2.1.6 voor een beschrijving van het instrument.

Per 1 januari 2015 schaft het Rijk de landelijke regelingen Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie Eigen Risico (CER) af. Gemeenten krijgen vanaf dan de taak mensen met veel ziektekosten financieel te compenseren. Een deel van het rijksbudget voor de twee regelingen wordt voor deze taak naar de gemeenten overgeheveld en toegevoegd aan het Wmo-budget.

Tegelijk met deze overheveling per 1 januari 2015 wordt zoals gezegd de categoriale bijzondere bijstand geschrapt. Hierdoor komt ook onze categoriale regeling chronisch zieken en gehandicapten te vervallen. We mogen geen nieuwe categoriale regeling introduceren ter vervanging van dit instrument.

Om onze inwoners met een laag inkomen en hoge(re) zorgkosten toch tegemoet te komen, nemen we financiële ondersteuning van deze inwoners vanaf 2015 op in onze collectieve zorgverzekering. Op deze manier kunnen we een uitgebreid pakket aan ziektekosten vergoeden op een relatief eenvoudige manier. De zorgverzekeraar is dan immers verantwoordelijk voor de uitvoering. Daarnaast kunnen we de financiële ondersteuning via de collectieve zorgverzekering gericht inzetten voor inwoners met een laag inkomen. Zo komt deze ondersteuning ten goede van de groep inwoners die deze het hardst nodig heeft.

⁹ € 40.000,- /- 175 x € 22,50 = € 36.062,50. Dit bedrag gedeeld door het verwachte bereik van 175 is € 206,-.

Op dit moment bieden we inwoners met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm de collectieve zorgverzekering van Zilveren Kruis Achmea. Deze inwoners hebben de keuze tussen een basispakket met ruime dekking en vergoedingen en een goedkoper pakket met beperktere vergoedingen maar met een lagere premie. Vanaf 2015 bieden we naast deze twee opties ook een uitgebreid pakket met extra vergoedingen voor mensen met een groot zorgverbruik. Dit laatste pakket is bedoeld voor, maar niet beperkt tot, de huidige gebruikers van de Wtcg en de CER.

We stellen dit nieuwe pakket open voor alle inwoners met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm. Op die manier bereiken we een groot deel van de huidige gebruikers van de Wtcg en de CER.

Het uitgebreide pakket biedt vergoeding van zorgkosten waarvan uit onderzoek blijkt dat chronisch zieken hiermee vaak worden geconfronteerd. Dit onderzoek is gebaseerd op informatie van onder andere het Nationaal Panel Chronisch Zieken en Gehandicapten, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, de Diabetesvereniging Nederland en de Parkinsonvereniging.

Het aanbod van de collectieve zorgverzekering is in 2015 als volgt:

- Gemeentepakket Light (inkomensgrens: 110%);
- Gemeentepakket Medium (inkomensgrens: 110%);
- Gemeentepakket Large (inkomensgrens: 130%).

Naast het aanbieden van de drie pakketten, geven we alle deelnemers ook een eenmalige bijdrage in de premie. De hoogte van deze eenmalige bijdrage is bij benadering gelijk aan de totale premie die hoort bij het pakket dat de deelnemer gekozen heeft: € 100,- voor het Gemeentepakket Light, € 125,- voor het Gemeentepakket Medium en € 150,- voor het Gemeentepakket Large.

Voor 2015 heeft het college al besloten tot bovenstaand aanbod van de collectieve zorgverzekering. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd met brief U14.13729. Voor een tijdige communicatie naar onze inwoners toe was het van belang dat we dit besluit als gemeente vóór 1 november lieten weten aan Zilveren Kruis Achmea. Dit instrument kan dus eventueel worden stopgezet of aangepast per 1 januari 2016. Gedurende 2015 monitoren we het gebruik van de collectieve zorgverzekering en hierbij specifiek het gebruik van het Gemeentepakket Large.

3.5.2 *Individuele bijzondere bijstand (inkomensgrens: 115%)*

Zie paragraaf 2.1.7 voor een beschrijving van het instrument.

In paragraaf 2.3.1 is al geconstateerd dat we in 2014, net als in 2013, meer uitgeven aan de individuele bijzondere bijstand dan dat we hebben begroot. Ook is daar al gesteld dat we slechts beperkte mogelijkheden hebben om te sturen op de kosten.

Mogelijkheid 1

Een van deze mogelijkheden is het volledig aanspreken van de draagkracht van inwoners die een beroep doen op de individuele bijzondere bijstand. Voor de uitleg hiervan is het eerst goed om te vermelden dat de inkomensgrens voor de individuele bijzondere bijstand anders werkt dan de inkomensgrenzen van de overige instrumenten. Bij de individuele bijzondere bijstand is de inkomensgrens namelijk geen harde grens, maar bepaalt deze welk deel van het inkomen van een inwoner beschikbaar wordt geacht om de kosten zelf te kunnen dragen. Dit deel, de zogenaamde draagkracht, is het verschil tussen het inkomen van de aanvrager en de inkomensgrens van de individuele bijzondere bijstand. In Lansingerland hebben we de inkomensgrens vastgesteld op 115% van de toepasselijke bijstandsnorm.

Rekenvoorbeeld:

Een alleenstaande inwoner met een netto-inkomen van € 1.150,- per maand vraagt bijzondere bijstand aan voor een koelkast. De draagkracht van deze inwoner bedraagt dan:

Maandelijks netto-inkomen:	€ 1.150,-
Inkomensgrens van 115% voor een alleenstaande:	<u>€ 1.094,40</u> -/-
Maandelijkse draagkracht:	€ 55,60
Jaarlijkse draagkracht:	12 x € 55,60 = € 667,20

In 2014 hoeft een inwoner slechts 35% van de jaardraagkracht zelf aan te wenden bij het aanschaffen of vervangen van duurzame gebruiksgoederen. De alleenstaande inwoner uit het rekenvoorbeeld hoeft dus slechts € 667,20 x 35% = € 233,52 zelf bij te dragen aan een koelkast. Voor het overige deel kan hij een beroep doen op de individuele bijzondere bijstand. Het is dus mogelijk dat een inwoner met een inkomen hoger dan de inkomensgrens toch in aanmerking komt voor de individuele bijzondere bijstand.

Indien deze inwoner in hetzelfde jaar een tweede aanvraag indient voor bijvoorbeeld vergoeding van de aanschaf van een wasmachine, dan komt het gehele bedrag in aanmerking voor vergoeding via de individuele bijzondere bijstand. De draagkracht van deze inwoner voor dat jaar is dan immers al volledig aangewend.

Vanaf 2015 dient een inwoner ook bij het aanschaffen of vervangen van duurzame gebruiksgoederen 100% van de aanwezige draagkracht aan te wenden. Dit leidt tot een beperkte besparing op de uitgaven voor dit instrument. Door het volledig aanspreken van de draagkracht verstrekken we naar verwachting minder individuele bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen. We doen immers een groter beroep op de zelfredzaamheid van inwoners die hiertoe voldoende inkomsten hebben.

De alleenstaande inwoner uit het rekenvoorbeeld moet in 2015 dus de eerste € 667,20 van alle bijzondere noodzakelijke kosten zelf dragen. Eventuele kosten die boven dit bedrag uit gaan kunnen in aanmerking komen voor vergoeding via de individuele bijzondere bijstand.

We verstrekken overigens alleen bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen wanneer de aanschaf, reparatie of vervanging hiervan in het individuele geval van de aanvrager noodzakelijk is. Er is uiteraard pas sprake van noodzakelijke kosten wanneer de duurzame gebruiksgoederen defect zijn en niet (duurzaam en rendabel) kunnen worden gerepareerd en de aanvrager geen garantie meer heeft.

Daarnaast moeten de kosten zijn ontstaan door bijzondere omstandigheden. Hierbij speelt de vraag of de aanvrager zelf heeft kunnen reserveren om de kosten op te kunnen vangen. Het Rijk heeft namelijk bij het bepalen van de hoogte van de bijstandsnormen een component opgenomen voor deze kosten. Indien een aanvrager zelf heeft kunnen reserveren of lenen voor de kosten, dan is er volgens de Centrale Raad van Beroep geen sprake van bijzondere omstandigheden en dus geen recht op bijzondere bijstand.

Mogelijkheid 2

Om de uitgaven voor de individuele bijzondere bijstand verder te beperken gaan we in 2015 daarnaast ook in gesprek met kringloopwinkels. Zo onderzoeken we of we de uitgaven kunnen beperken door nog meer dan dat we nu al doen in te zetten op vergoeding van de aanschaf van tweedehands goederen of zelfs door de verstrekking in natura van tweedehands goederen. Een aantal gemeenten hebben al een succesvolle samenwerking met lokale kringloopwinkels opgezet, zie bijvoorbeeld Rataplan¹⁰ in onder andere Haarlem en Spijkensisse, het Goed¹¹ in Vlaardingen of Piekfijn¹² in Rotterdam. We bekijken in 2015 of we in Lansingerland een vergelijkbare samenwerking kunnen opzetten.

¹⁰ www.rataplan.nl

¹¹ www.hetgoed.nl

¹² www.rotterdam.nl/peikfijn

Mogelijkheid 3

Een derde mogelijkheid die we als gemeente hebben is het verlagen van de inkomensgrens. We zouden de uitgaven aan het instrument kunnen beperken door deze inkomensgrens te verlagen naar bijvoorbeeld 110% of zelfs 100% van de toepasselijke bijstandsnorm. Hierdoor kunnen minder inwoners aanspraak maken op de individuele bijzondere bijstand.

Dit leidt naar verwachting tot een flinke besparing op de uitgaven voor dit instrument. Een exacte besparing is echter niet aan te geven. We weten niet welk deel van de gebruikers van het instrument een inkomen heeft dat lager is dan 115%, maar hoger dan 110% of 100% van de toepasselijke bijstandsnorm. Dat wordt op dit moment namelijk niet geregistreerd.

We stellen echter voor om de inkomensgrens te handhaven op 115%, zodat de individuele bijzondere bijstand breed toegankelijk blijft voor inwoners met een laag inkomen voor wie deze extra ondersteuning noodzakelijk is. Dit past ook bij het beleidsuitgangspunt van het bieden van maatwerk. Daarnaast sluit de inkomensgrens van 115% van de toepasselijke bijstandsnorm aan bij het uitgangspunt dat we de armoedeval willen terugdringen.

Omdat we de inkomensgrens handhaven maar wel binnen budget willen blijven, hogen we het budget voor de individuele bijzondere bijstand op met € 60.500. Deze ophoging wordt voor € 42.500,- gedekt uit de extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding, € 10.000,- uit het huidige budget voor de categoriale regeling voor chronisch zieken en gehandicapten en € 8.000,- uit het huidige budget voor het FIL.

3.5.3 Individuele studietoelage

Het Rijk introduceert in de Participatiewet een nieuw instrument voor inkomensondersteuning, speciaal gericht op jongeren met een arbeidsbeperking die een studie willen volgen. Vanaf 1 januari 2015 kunnen gemeenten een individuele studietoelage verstrekken aan een jongere die recht heeft op studiefinanciering en van wie is vastgesteld dat deze persoon niet in staat is tot het verdienen van het wettelijk minimumloon. De gemeente mag zelf aanvullende voorwaarden aan de studietoelage stellen en mag tevens de hoogte van de toelage bepalen.

In de Verordening Sociaal Domein 2015 zoals deze door de gemeenteraad is vastgesteld, is opgenomen dat de hoogte van de studietoelage in Lansingerland € 900,- per halfjaar is, oftewel € 150,- per maand. Daarnaast is in de verordening opgenomen dat er sprake dient te zijn van een dringende redenen op grond waarvan verstrekking van de studietoelage noodzakelijk is. In de beleidsregels Sociaal Domein wordt deze dringende reden uitgelegd als de situatie waarin een studerende jongere met arbeidsbeperking tijdens de studie te maken krijgt met een inkomensdaling waardoor hij de studie niet langer zelf kan bekostigen en de individuele studietoelage daarom noodzakelijk is.

3.6 Wijzigingen ten opzichte van 2014

De gemaakte keuzes in deze nota leiden tot een aantal wijzigingen van het inkomensondersteuningsbeleid in 2015 ten opzichte van 2014. Deze paragraaf bespreekt die wijzigingen.

3.6.1 De vergoedingen uit het Fonds Inkomensondersteuning voor volwassenen komen te vervallen

In 2014 kunnen inwoners ouder dan 18 jaar met een laag inkomen via het FIL jaarlijks een vergoeding van maximaal € 100,- voor maatschappelijke participatie ontvangen. Deze vergoeding komt per 2015 te vervallen. Het FIL is door de gewijzigde wetgeving immers niet meer toegestaan per 1 januari 2015.

Deze nota stelt voor om geen vervanging van de vergoeding voor maatschappelijke participatie van volwassenen te introduceren. Een vergelijkbare regeling kost namelijk onevenredig veel geld en ambtelijke capaciteit. We moeten in een nieuwe regeling alle aanvragen individueel beoordelen, de Participatiewet laat immers geen categoriale afhandeling meer toe.

3.6.2 De vergoeding voor werkweken en excursies van kinderen uit het Fonds Inkomensondersteuning komt te vervallen.

In 2014 vergoeden we vanuit het FIL de schoolkosten van kinderen van inwoners met een laag inkomen. Zoals gezegd in paragraaf 3.4.3 brengen we de vergoeding van secundaire schoolkosten vanaf 2015 onder bij Stichting Leergeld.

Kosten voor werkweken en excursies worden in beginsel niet via Stichting Leergeld vergoed. Scholen hebben hier ook zelf een verantwoordelijkheid in. Doorgaans is bij leraren en schooldirecteuren bekend welke kinderen het betreft. Scholen houden daarom vaak rekening met deze kinderen in de begroting van een activiteit.

4 Financiën

Deze nota bespreekt het Inkomensondersteuningsbeleid voor 2015. Dit beleid heeft een aantal financiële consequenties, die in dit hoofdstuk worden besproken. Daarnaast geeft dit hoofdstuk inzicht in hoe we de extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding en schuldpreventie in 2015 inzetten.

4.1 Begroting 2015

Het onderstaande overzicht geeft de begroting voor 2014 en 2015 weer. Als gevolg van deze nota wijzigt de begroting voor 2015, deze wijzigingen zijn in de derde kolom verwerkt. In de vierde kolom staat de prognose voor 2015.

Instrument	Begroting 2014	Begroting 2015 (huidig)	Begroting 2015 (nieuw)	Prognose 2015
Jeugd Sportfonds	€ 30.000,-	€ 30.000,-	€ 30.000,-	€ 30.000,-
Jeugd Cultuurfonds	€ 20.000,-	€ 20.000,-	€ 20.000,-	€ 20.000,-
Fonds Inkomensondersteuning	€ 49.675,-	€ 49.675,-	€ 0,-	€ 0,-
Rotterdampas	€ 48.406	€ 48.406,-	€ 60.000,-	€ 60.000,-
Langdurigheidstoelage	€ 89.375,-	€ 89.375,-	€ 0,-	€ 0,-
Collectieve zorgverzekering	€ 50.000,-	€ 50.000,-	€ 207.000,-	€ 207.000,-
Individuele bijzondere bijstand	€ 282.500,-	€ 282.500,-	€ 362.375,-	€ 350.000,-
Regeling chronisch zieken, gehandicapten en ouderen	€ 10.000,-	€ 10.000,-	€ 0,-	€ 0,-
Individuele inkomensvoetstuk	€ 0,-	€ 0,-	€ 70.000,-	€ 70.000,-
Gemeentelijke kwijtscheldingen	€ 0,-	€ 0,-	€ 335.000,-	€ 346.000,-
Stichting Leergeld	€ 0,-	€ 0,-	€ 40.000,-	€ 40.000,-
Individuele studietoelage	€ 0,-	€ 0,-	€ 6.700,-	€ 6.300,-
Waarderingsubsidies voor maatschappelijke initiatieven	€ 0,-	€ 0,-	€ 10.000,-	€ 10.000,-
Totaal	€ 579.956,-	€ 579.956,-	€ 1.141.075,-	€ 1.139.300,-

Bij enkele posten in de begroting moeten de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- We hogen het budget voor de Rotterdampas op met € 11.594,-. We dekken dit uit de middelen voor het FIL. We verwachten namelijk een toename in het gebruik van de Rotterdampas, omdat de vergoeding voor maatschappelijke participatie voor volwassenen via het Fonds Inkomensondersteuning vervalt.
- We hevelen € 70.000,- van het budget voor de langdurigheidstoelage over naar de individuele inkomensvoetstuk, de overige € 19.375,- hevelen we over naar de individuele bijzondere bijstand.

- Het budget voor de collectieve zorgverzekering is € 157.000,- hoger dan in 2014. Deze ophoging is noodzakelijk wegens het uitbreiden van de zorgverzekering met het Gemeentepakket Large. De ophoging wordt volledig gedekt uit de beschikbare Wmo-middelen voor het compenseren van de gebruikers van de Wtcg en de CER.
- We hogen het budget voor de individuele bijzondere bijstand op met € 79.875,- naar een totaal van € 362.375,-. Als we het bedrag in de begroting van 2014 aanhouden, ontstaat waarschijnlijk ook in 2015 een tekort bij dit instrument. Door de keuze om de inkomensgrens van het instrument niet te verlagen geven we aan de individuele bijzondere bijstand in 2015 naar verwachting namelijk maar beperkt minder uit dan in 2014.
- Het budget voor de gemeentelijke kwijtscheldingen blijft op de gemeentebegroting apart van het budget voor inkomensondersteuning staan.
- We weten niet exact zeker wat de omvang van de doelgroep van Stichting Leergeld is. We hebben geen cijfers over het aantal kinderen in gezinnen met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. We baseren de prognose van € 40.000,- daarom op het gebruik van het Fonds Inkomensondersteuning ten behoeve van kinderen in 2014.
- We reserveren een bedrag van € 10.000,- voor maatschappelijke initiatieven die zich richten op armoedebestrijding of schuldpreventie onder bijvoorbeeld de zogenaamde 'nieuwe armen'.

Het totaalbedrag in de nieuwe begroting 2015 (afgerond € 1.141.000,-) is vergelijkbaar met het totaal uit de begroting 2014 (afgerond € 580.000,-), aangevuld met € 335.000,- voor de gemeentelijke kwijtschelding, € 157.000,- aan Wmo-middelen voor de collectieve zorgverzekering, € 6.700,- voor de individuele studietoelage en € 62.500,- aan extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding en schuldpreventie. De volgende paragraaf geeft meer inzicht in de opbouw en de inzet van dit laatste bedrag.

4.2 Extra inzet op armoedebestrijding en schuldpreventie

Lansingerland heeft voor 2014 van het Rijk voor het eerst een extra bijdrage ontvangen voor armoedebestrijding en schuldpreventie. Van dit bedrag heeft de gemeenteraad in november 2013 bij amendementen structureel € 22.500,- bestemd voor de collectieve zorgverzekering en € 15.000,- voor de langdurigheidstoelage. Het restant is door de raad geoormerkt voor inkomensondersteuning.

Voor 2015 ontvangt Lansingerland in totaal zo'n € 100.000,- van het Rijk voor armoedebestrijding en schuldpreventie. De al door de gemeenteraad bestemde middelen zetten we ook in 2015 en volgende jaren volgens de wens van de raad in. Kanttekening hierbij is dat we de € 15.000,- voor de langdurigheidstoelage in 2015 inzetten voor de opvolger van dit instrument, de individuele inkomensstoelage.

Het restant van de extra Rijksmiddelen bedraagt voor 2015 € 62.500,-. Daarnaast willen we ook de middelen uit het FIL 2014 beschikbaar houden voor inkomensondersteuning.

In de verdeling van deze middelen geven we uitvoering aan de eerder gemaakte keuzes van de gemeenteraad (zie de nota Schuldhulpverlening 2012-2016, 'Schuldhulpverlening loont!', de nota Inkomensondersteuningsbeleid 2014 en de eerdergenoemde amendementen uit november 2013) om bij de inkomensondersteuning met name aandacht te hebben voor kinderen en voor het voorkomen van financiële problemen bij (nieuwe) armen.

Concreet stellen we voor om:

- De inkomensgrens voor de individuele bijzondere bijstand te handhaven op 115% om tegemoet te komen aan mensen in financiële problemen en om een armoedeval te voorkomen. We dekken dit door de middelen die voor 2015 zijn begroot voor het FIL deels over te hevelen naar de post individuele bijzondere bijstand;
- € 40.000,- beschikbaar te stellen aan Stichting Leergeld voor schoolgaande jeugd;

- € 10.000,- beschikbaar te stellen voor maatschappelijke initiatieven die zich richten op armoedebestrijding of schuldpreventie voor met name ZZP'ers;
- € 12.000,- extra te begroten voor een verwacht groter gebruik van de Rotterdampas.

Met de bovengenoemde inzet voldoen we ook in 2015 aan de uitspraak van de gemeenteraad met betrekking tot het inzetten van de extra Rijksmiddelen voor inkomensondersteuning.

5 *Verdere aanpak*

Na besluitvorming door de gemeenteraad over deze nota, lichten we onze inwoners in over het nieuwe inkomensondersteuningsbeleid. Ook nemen we informatie over de instrumenten op in de informatiemap voor nieuwe bijstandsgerechtigden. Tot slot zorgen we ervoor dat alle beleidswijzigingen zijn verwerkt in de beleidsregels en dat alle financiële mutaties zijn verwerkt in de gemeentelijke begroting.

6 Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van verstrekking bijzondere bijstand per kostensoort in 2013¹³

Kostensoort	Aantal verstrekkingen ¹⁴	Bedrag (afgerond)
Aanschaf computer ¹⁵	24	€ 15.000,-
Aanvullende bijzondere bijstand*	3	€ 10.000,-
Advieskosten	12	€ 1.500,-
Bedrijfsdoeleinden	2	€ 37.000,-
Begrafeniskosten	1	€ 2.800,-
Bril	23	€ 3.500,-
Categoriale tegemoetkoming chronisch zieken	42	€ 6.750,-
Dieetkosten*	2	€ 1.500,-
Eenmalig levensonderhoud belast*	9	€ 3.000,-
Eenmalige tegemoetkoming collectieve ziektekosten	55	€ 4.500,-
Huishoudelijke hulp/gezinshulp*	13	€ 1.500,-
Hulpmiddelen, niet zijnde bril	4	€ 1.000,-
Inrichting/huisraad ¹⁶	82	€ 131.000,-
Kinderopvang, geen uitstroom bevorderend*	2	€ 400,-
Kinderopvang in verband met arbeid of scholing*	3	€ 1.100,-
Kleding/schoeisel*	5	€ 3.000,-
Bewindvoering*	38	€ 36.000,-
Kosten in verband met geboorte	3	€ 1.400,-
Kosten specialist	2	€ 400,-
Kosten tandarts	30	€ 5.000,-
Langdurigheidstoelage	176	€ 76.000,-
Maaltijdvoorziening*	1	€ 1.600,-
Onderzoeks- en advieskosten BBZ	35	€ 71.000,-
Overbrugging onbelast*	10	€ 10.000,-
Overbruggingslening	2	€ 2.700,-
Overige algemene levensbehoeften	1	€ 850,-
Overige kosten financiële transacties	1	€ 950,-
Overige kosten huishouding*	1	€ 550,-
Overige kosten woonvoorziening	2	€ 9.500,-
Overige kosten medische/paramedische hulp	5	€ 1.250,-
Overige vervoerskosten*	3	€ 1.300,-
Proces-/deurwaarderskosten	13	€ 8.000,-
Rechtsbijstand	21	€ 2.000,-
Reiskosten arbeid of scholing*	2	€ 1.500,-

¹³

¹⁴ Sommige kostensoorten worden eenmalig of eens per jaar aangevraagd en daarna terugkerend, bijvoorbeeld maandelijks, verstrekt. In dit overzicht zijn die gevallen als één verstrekking opgenomen. Deze kostensoorten zijn gemarkeerd met een *.

¹⁵ Dit betrof de toen geldende computerregeling. Volgens deze regeling konden inwoners met een laag inkomen en een kind in groep 7 of 8 van het basisonderwijs of op het middelbaar onderwijs eens per vijf jaar een bedrag van € 650,- als gift krijgen voor de aanschaf van een computer.

¹⁶ Dit betreft de bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen. Deze bijzondere bijstand wordt als hoofdregel gedeeltelijk verstrekt in de vorm van een lening. De ontvanger lost hier vervolgens maandelijks op af.

Rente 4 ^e Tranche	1	Nihil
Rente/aflossing schuldregeling	1	€ 550,-
Schoolkosten kinderen*	2	€ 350,-
Vergoeding wettelijke rente algemeen	6	€ 450,-
Verhoging ZVW-premie alleenstaande (ouder)*	17	€ 6.750,-
Verhuiskosten	5	€ 5.000,-
Verwarmings- en verlichtingskosten*	14	€ 9.000,-
Woonkosten boven huurgrens belast*	1	€ 4.300,-
Woonkosten boven huurgrens onbelast*	6	€ 23.000,-
Woonkosten tot huurgrens onbelast*	21	€ 25.000,-
Ziektekostenverzekering	3	€ 400,-
Totaal	710	€ 528.000,-

Bijlage 2: Verdeling van bijzondere bijstand naar cliënten in 2013

Unieke ontvangers van bijzondere bijstand	365
Gemiddeld aantal aanvragen per ontvanger	710/365 = 1,95
Gemiddelde bijzondere bijstand per ontvanger	€ 528.000,- / 365 = € 1.447,-

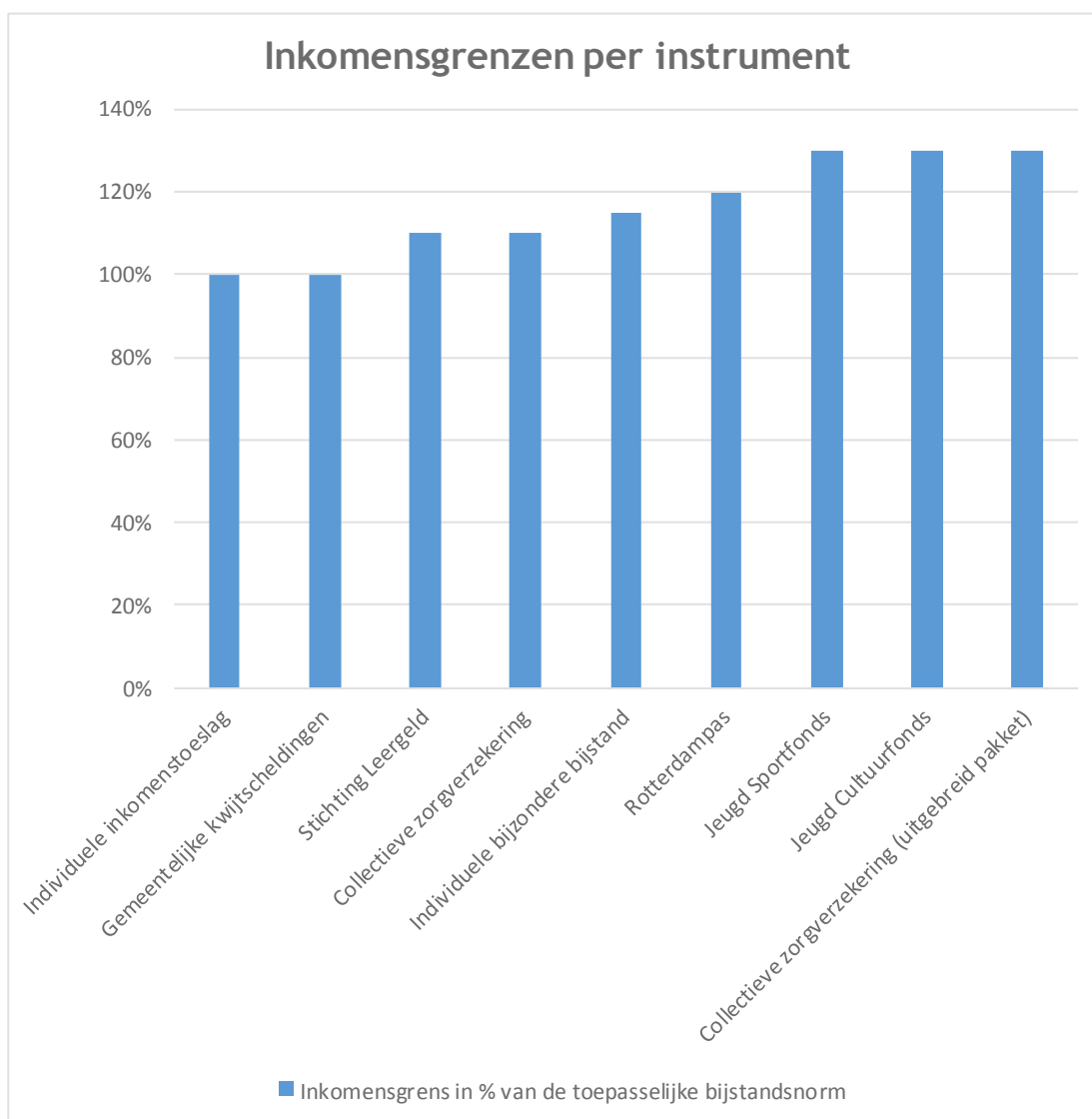
Aantal aanvragen per unieke ontvanger ¹⁷	N
1	156
2	75
3	31
4	21
5	8
6	9
7	8
8	5
9	1
10	5
11	3
12	14 ¹⁸
13	6
14	4
15	6
16	1
17	3
19	2
21	1
22	1
24	2
31	1
34	1
37	1

¹⁷ De informatie in deze tabel is automatisch verwerkt. Hierdoor is geen rekening gehouden met de in noot 13 genoemde situatie dat iemand één keer bijzondere bijstand toegekend krijgt, maar dat deze periodiek terugkerend wordt verstrekt.

¹⁸ Veel vormen van periodiek terugkerende bijzondere bijstand worden maandelijks verstrekt. Dit verklaart het relatief hoge aantal van mensen met twaalf aanvragen.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat 63%¹⁹ van de aanvragers één of twee aanvragen indient. De uitschieters met tot wel 37 aanvragen ontvangen vaak maandelijks een periodieke bijzondere bijstand. Hierdoor neemt het aantal aan hen verstrekte uitkeringen van bijzondere bijstand fors toe. Omdat bijstand maandelijks wordt vastgesteld worden al deze betalingen formeel als een aparte verstrekking op een aanvraag gezien.

Bijlage 3: Inkomensgrenzen per instrument



¹⁹ $(156+75)/365= 63\%$

Bijlage 4: Schematische weergave van de opzet Inkomensondersteuning 2015